

JURNAL PARIZIANII

(1 200 de locuri) a Operei Comice, construită în 1898 de Bernier. Atmosferă de sărbătoare culturală în jurul trupei berlineze de la Schaubühne, ce prezintă **Afacerea din strada Lourcine** de Labiche, montat de Klaus Michael Grüber, despre care citesc în „L'Express” că, la cei 47 de ani ai săi, „este unul dintre cei mai importanți regizori de teatru europeni.” Asistent și elev al lui Strehler alături de Peter Stein, directorul de scenă german a montat deja câteva mari spectacole pariziene: **Faust**, **Berenice**, **Povestea slujnicei Zerline** cu Jeanne Moreau și, de curând **Moartea lui Danton** de Büchner.

Vodevilul lui Labiche devine o perfectă bijuterie teatrală. Deși nu înțeleg nemțește, particip la spectacol cu o bucurie intensă. După un asemenea spectacol rămii cu sentimentul forței universale a limbajului teatral atunci când este minuit cu har și pricepere.

Spectacolul durează 75 de minute fără pauză, fiind de o densitate comică excepțională. Decorul lui Francis Biras închipuie într-o manieră expresionistă un dormitor burghez dominat de un enorm tablou pastoral kitch și de un absurd pendul sub formă de locomotivă cu aburi, ce din când în când pufăie și fluieră anunțând trecerea grea a secundelor. Cei doi actori, interpretând doi imbecili cu nume de clovni — Lenglumé și Mistingué — fac un cuplu comic desăvârșit, în buna tradiție burlescă a lui Buster Keaton, fără a zîmbi o secundă. Tipologiile sint solid conturate prin zeci de amănunte gestuale și o avalanșă lentă de situații comice atît de teatral executate încît nu pot fi povestite. Ai senzația că te afli înaintea marii arte pantomimice a lui Chaplin, Keaton sau Marceau. Nimic nu duce la un umor facil, în sine, ci totul devine o exaltare de cea mai bună calitate a matematicii poetice a gagului. Este folosită, un fel de tehnică a „tipajelor”, ca în filmul mut a lui Eisenstein ori Stroheim. Uriașul, Peter Simonischek, are o figură imbecilă, abulică și este agresiv doar fără voia lui, datorită numai gabaritului, riscînd mereu să dă-rime ori să strivească ceva sau pe cineva printr-un căscat ori sughiț, precum un Gulliver amețit. Are o privire fixă, bovină și o voce cavernoasă, pasișînd excelent monștrii din filmele de groază ale anilor '20. Artă de a face prostia să devină diabolică este, prin reușita deplină a actorului, un model de observație umană ce te

poartă cu gîndul la portretele lui Bosch, Ensor sau Goya. Partenerul, Udo Samuel, este o piticanie robustă și „mecanică”. Fiecare scenă și-o construiește milimetric, făcînd din mahnirea ce pigmentează imbecilitatea vicleană a personajului o capodoperă de observație artistică a naturii umane. Scena în care aproape că plînge în brațele camaradului ce nu pricepe nimic, pentru că nu-l ascultă miinile și picioarele muiate de aburi alcoolici, este antologică. Un mare actor își este sieși un scenograf foarte bun. Obiectele prind, în mîinile celor doi, dimensiuni nebănuite, cele mai banale creîndu-le obstacole și piedici enorme. Niște bretele anodine se transformă, în scena unei îmbrăcări patetice, în șerpîi mitologice ai lui Laocoon din strînsoarea cărora cei doi țipă cu voci mici de ajutor și disperare, fals disimulate spre a nu crea panică în jur. Au glasuri superbe și foarte muzicale. Regizorul a găsit o modalitate teatrală ingenioasă, ce potențează cu straniețe burlescul cinematografic. Ritmul nu mai este alert ca în bastonadele clasicilor mușici, din contră, întrerupt de pauze jucate precis într-o acțiune de dilatare temporală ce tensionează comic fiecare scenă parcă mereu aminînd explozia purificatoare a risului. Aplauzele au fost cele mai furtunoase din cîte am înregistrat în sălile de spectacol prin care am umblat în aceste zile pariziene.

Afară, o ploaie mărunță dar călduță m-a purtat în mijlocul unei cete de gură-cască ce înconjurasă cu aplomb celebra virtelniță de la „Moulin Rouge” care, în acele zile, sărbătorea centenarul de activitate. Poliția barase politicos elanul de curiozitate al trecătorilor ce așteptau să vadă invitații notorii ai acelei seri — Charles Aznavour, François Mitterand, Charles Trenet, Jacques Lefèvre și alții. Blitz-urile fotografiilor, toți la frac ori la smok, cu papioane discrete și frizuri sclipind de gel, aprindeau ici-colo evantaiul de ceramică afumată al ploii tomatice. Animația deosebită nu schimbăse ora de odihnă nocturnă a cîtorva „cloșarzi” ce, după obicei, înveliți cu ziar ori pungi, dormeau pe „patul” aburind al unor guri de canal, senini și impasibili la strălucirea mondenă a străzii. Ba, încă, unul sorbea izuri de mentă și tei din termosul oferit cu amuzată amabilitate de o cochetă polițistă din garda oficială.

DOMINIC DEMBINSKI

Sîmbătă

Amiaza mă prinde pe insula pieții Étoile, în umbra prelungă a Arcului de Triumf, înconjurat de talazurile amenințătoare ale circulației ce se revarsă din văile celor douăsprezece bulevarde largi ce se întîlnesc aici. Un pasaj subteran mă poartă din răcoarea solemnă a basoreliefurilor lui Rude, Pradier, Cortot, Etxe în forfota multicoloră a bulevardului Champs-Élysées.

La „Cité Internationale Universitaire”, în podul facultății, se află una dintre cele trei săli de teatru ce poartă denumirea „La Resserre” (Atelier), unde văd, alături de foarte puțini martori, **Chatterton** de Alfred de Vigny în regia lui Sarah Sanders, spectacol posac suferind în mod ciudat cam de aceleași metehne observate, ieri, la „Mouffetard”: interpretări reci, parteneri neparticipativi, tehnica — substituit al stărilor, radiofonizarea structurii spectaculare, lipsa unui halou de poetică teatrală și mai ales o totală lipsă de nuanțe în cromatica interpretativă.

Duminică

Sînt oaspetele superbei săli Favart